

Satir och motsatir

□ Satirer och motsatirer. Striden om satirens berättigande har härjat i svenska spalter med anledning av att en känd statsminister blivit utsatt för ett lågriktat angrepp i en tidning. En annan känd statsminister blev på sin tid, 1971, utsatt för ett liknande angrepp i en annan tidning. Lika lågriktat det.

Det är inte om satirens berättigande de här raderna handlar.

De handlar istället om satirens gränser. "Om en människa verkligen ljuger och detta sedan presenteras i allegorisk form då är det vad jag kallar satir. Och vad den pågående debatten om satir än mynnar ut i så måste vi med alla medel slå vakt om yttrandefriheten. Jag kommer alltså inte att sätta upp några gränser på Dramaten." (Jan-Olof Strandberg i en intervju i Arbetet 5.2.78 med anledning av

Aftonblads-journalisten Rolf Björklind i "drar in på Dramaten med just en kabaré i satirisk form".)

Inte ens lögnen ska med andra ord längre utgöra något hinder för vad man tillåter sig mot andra människor, så den är "konstnärligt motiverad".

"Och vad som då menas med konstnärligt motiverat finns det givetvis olika meningar. Men det får vi resonera oss fram till... Gränserna är och ska vara flytande", säger Dramaten-chefen till slut.

Yttrandefriheten liksom alla andra friheter har dock sina gränser, frivilligt accepterade av dem som åtnjuter friheterna. Om vi tillåter oss att medvetet använda lögnen för att komma åt en annan människas integritet, då kan det verbala våldet så småningom bereda marken för en situation där också det handgripliga våldet kan motiveras.

Yttrandefriheten ska vi med alla medel slå vakt om.

Men inte lögnen!

F. H. W.

Tysk ungdom i Europas brännpunkt

□ "Många är rädda för studenter. De sammankopplar dem genast med demonstrationer, strejker och kravaller. Men man behöver bara ha talat någon gång personligen med några studenter för att få en helt annan bild av dem — en inre skriande nöd bakom den yttre aggressiva fasaden, plågande tvivel om mening och mänsklighet i vår värld och en brist på inre rotfäste och orientering."

Detta säger Michael Herwig, resekreterare i "Studentenmission in Deutschland" (SMD). Han är ansvarig för det arbetet vid universiteten i Berlin, Braunschweig, Göttingen, Hannover, Hamburg och Kiel.

Studenternas inställning har förändrats på ett grundläggande sätt under de sista tio åren, menar Michael. 1968 hade vi den revolutionära vågen. Studenterna var idealistiska och ville stå för rättvisa i världen. Idag har de flesta självupptagna mål. Hur får jag mer studiemedel? Hur kan jag lyckas bäst i min tentamen? Hur kan jag få ett stadigt arbete efteråt?

Studentöverskott och lågkonjunktur

"Studentöverskottet" kombinerat med lågkonjunkturen gör att det blir ett stort tryck, som börjar redan i skolåldern. Många har väntat flera år på en plats vid universitetet bara därför att de inte hade toppbetyg sista året i skolan.

Misströstan över meningslösheten med studielivet, tillsammans med känslan av maktlöshet att kunna ändra någonting, gör ofta att de blir mottagliga för radikala och till och med terroristiska experiment.

Studenterna är en känslomässigt obalanserad generation. Många känner sig önskad, t.o.m. hemma, och de längtar efter erkännande och tillfredsställelse.

De tar till alla medel för att få det, framgång och prestationer, uppror och tillbakadragande, men framförallt vänskapliga förbindelser med varandra. De försöker att tillfredsställa sin inre längtan, speciellt genom att tidigt leta efter en partner.

Men detta leder ofta till smärtsamma erfarenheter. Eftersom det ofta är mindre av omsorg om den andra personen än av längtan att tillfredsställa sina egna krav, som de gör det, så byter man ut partnern om han eller hon inte lyckas. Det sårar och leder till besvikelser.

Här hjälper bara en sak. De måste känna att de är älskade av Gud. Då uppfylls den inre längtan, som ingen människa kan tillfredsställa. Då vet de att de har en uppgift, vare sig andra tycker om dem eller inte. Då lär de sig att älska människor utan att vilja ha något ifrån dem.

Fast punkt

Här finns livets fasta punkt. Utan den säkerheten är människor hopplöst utsatta för varje frestelse och svårighet och för alla samhällets tryck.

Särskilt intelligenta studenter komplicerar sina liv genom att förklara och ursäkta allting med psykologi. "Jag är så här därför att jag uppfostrades så här, och jag kan inte handla annorlunda nu, därför att jag upplev-

► sid. 6

De drog i nödbromsen

□ Vi sitter alla på ett expresståg på väg mot helvetet... Så drastiskt beskrevs för några år sedan den tekniska och politiska utvecklingen i världen av en svensk professor i nationalekonomi.

I varje fall har många av oss en kuslig känsla av att utvecklingen rusar iväg utan ledning och kontroll. Vem kan upplysa oss om vart vi är på väg? Skulle vi inte behöva stanna vid nästa station och undersöka om linjen är klar framöver? Har någon mod att dra i nödbromsen?

Mitt i den svindlande framfarten saknas det inte kalkylering och planering. Beslutsfattarna är angelägna att ha grundliga utredningar att försvara sig med. Datorerna har hälsats som nästan magiska medarbetare med långt större förmåga än mänskliga hjärnor att samla material och förut säga framtiden.

Men när en svensk expert på samhällsplanering på högsta nivå nyligen i en förtrolig krets bekände hur han upplever situationen uttryckte han sig ungefär som den nyss citerade professorn.

Möjligen skulle han ha tillämpat liknelsen med expresståget så att varje gång han kom till stationen för att stiga på tåget, med ett digert utredningsmaterial i bagaget, så hade tåget redan passerat. När utredningar efter åratals arbete är färdiga att presenteras är redan utgångsläget och underlaget mer eller mindre föråldrat, och blir det än mer under remiss- och beslutsprocessen. Våra utredare och beslutsfattare lever tydligen mer eller mindre medvetet i en känsla av att bli allt mer efter i en utveckling som rusar ifrån oss med accelererande hastighet.

"Vi är i trängande behov av en skapande tankepaus", säger Romklubens ordförande professor Aurelio Peccei.

□ Vad som på senaste tiden gett hopp om att den blinda framfarten skall kunna hejdas före katastrofen är att ledande politiker haft personligt mod att dra i nödbromsen. Och bakom handlandet har legat djupa personliga upplevelser som brutit igenom det politiska rollspelet.

Strax före årsskiftet överraskade den egyptiska presidenten Anwar Sadat världen med sitt fredsbesök i Jerusalem. Fiender blev vänner. Kommentatorerna i världspressen pendlade mellan hopp och misstro. Låg det

absolut ärlighet eller utstuderad slughet bakom Sadats initiativ?

Säkert är att han tog en oerhörd risk, för honom själv, för Mellanöstern och världen. Lika säkert är att han tände ett nytt hopp hos miljoner människor som längtar efter att också politiska ledare ska mötas över nations- och partigränser som människor med hjärtan och samveten.

I sin snart utkommande självbiografi "In Search of Identity" berättar Sadat att han i en egyptisk fängelsecell, som politisk fånge, fick den tro på Gud som sedan bestämt hans liv och politiska handlande. "Jag menar att politiken är konsten att bygga upp ett samhälle där Guds vilja förverkligas." Efter den grundläggande upplevelsen säger sig Sadat inte ha kunnat hata någon.

□ Också i vårt land har vi på sistone fått en oväntad påminnelse om att den mänskliga faktorn kan bryta igenom det politiska rollspelet och att även en svensk partiledare plötsligt kan kasta av sig masken och framträda som enbart människa, med mod att lyda den inre rösten i hjärtat och samvetet. Och kanske Per Ahlmark genom sitt avhopp av "djupt personliga skäl" skapat större respekt för sig själv och gjort en varaktigare insats i vårt offentliga liv än om han fortsatt som partiledare och regeringsledamot.

Politiken och det offentliga livet har sitt offerväsen. Allmänna uppdrag kräver uppoffringar av tid och krafter. Det är hedervärt att ta på sig arbetsbördan och det är farligt för demokratin när politiker som sådana ständigt blir utsatta för smädelser i massmedia. Det är också ett svaghets-tecken i en demokrati om några få politiker behöver ta på sig en orimlig arbetsbördan därför att vi andra inte vill ta vår del av det gemensamma ansvaret.

Också politiker har rätt till ett privatliv. Men det behöver och får inte vara fråga om en klyfta och ett belpel.

Per Ahlmark upplevde det som ett hyckleri att han offentligen ville prioritera familjepolitiken medan han privat inte hade tid att vara tillsammans med sina egna barn. Han såg ingen annan utväg ur dilemmat än att lämna sitt politiska ledarskap och det var ett respektingivande beslut.

Men det måste finnas en möjlighet för en politiker att förbli en hel människa också om han stannar i politiken.

"Det finns alltid lösningar till allting", säger Sadat i sin självbiografi. "Vad som får oss att tänka på det sättet är vår tro att Gud har skapat människorna för att spela de roller som tilldelats dem."

N.G.E.

Får jag sätta frågetecknet för: **Bly i luften**

□ De sista åren har vi ju blivit alltmer medvetna om miljöns inverkan på oss alla och särskilt på de små barnen. Och bor man själv i en större stad som Stockholm och har småbarn, så känns problemet mer angeläget än tidigare.

Produktkontrollbyrån inom naturvårdsverket gjorde under förra året mätningar, som visar att blymängden i luften i Stockholm tillhör de allra högsta i världen. Det lär till och med vara så att luften i Stockholms centrum är lika farlig som den i Los Angeles. Blymängderna i Stockholms innerstad är så stora att barn riskerar beteenderubbningar.

Om ett läkemedel skulle innebära risker för att barn skulle få beteenderubbningar eller innebära hälsorisker för oss alla, så skulle det troligen för-

bjudas eller i varje fall inte ges till barn. Men på något sätt har bilen blivit vår heliga ko. Utan att tänka lockas vi av billighetsutbudet på bensin eller köper på samma ställe som vi alltid har gjort oberoende av blyhalten.

Vi tror ju ofta här i Sverige att vi är ett föregångsland i de här sammanhangen. Men nu har vi hamnat på efterkälken. I Japan kör man nya bilar sedan några år tillbaka på blyfri bensin och i USA ökar användandet av den blyfria bensinen med 15 proc. om året.

Produktkontrollbyrån har nu föreslagit att den lagenliga blyhalten i bensinen skulle vara högst 0,15 gram

Forts. sid. 5

Livtag på korrruptionen

□ Korrupktion av ett eller annat slag förekommer i de flesta länder. Aningen den är politisk eller ekonomisk får den ödesdigra följder för samhällets funktionsduglighet. Ingenstans är den önskvärd, överallt finner man på ursäkter för att själv praktisera den. Frukatan spelar stor roll i länder där "den rätta åsikten" är en förutsättning för att bli accepterad socialt och politiskt. Den ekonomiska korrupktionens orsaker är uppenbara.

En statstjänsteman i ett afrikanskt utvecklingsland fick i uppdrag att ta itu med saken i sitt departement. Det oväntade följder.

För ett år sen var huvudstadspressen i hans land full av skandalen i kommunikationsdepartementet. Ofta fick kunderna veta att deras ansökshandlingar för körkort och transportlicenser gått förlorade, men för extra betalning kunde det hela ordnas. Det kunde bli upp till 400 kr pr styck, stora pengar i ett land där kronans värde är betydligt högre än i Sverige.

David, som vi kan kalla honom, menar att det var i det departementet korrupktionen ursprungligen tog fart. Tidigare var den en relativt okänd företeelse. Men efter landets självständighet utnyttjade en del affärsmän den nya situationen och gjorde snabbt stora förtjänster inom godstransporten. Otränade funktionärer föll för frestelsen att ta emot pengar under bordet för oegentliga licenser.

När skandalen avslöjades tvingades departementet att göra något åt förhållandena. David blev satt på jobbet. Som statstjänsteman kunde han inte vägra.

Många varnade honom. En del av de korrumpierade tjänstemännen hade försänkningar i landets inflytelserika familjer. De hade till slut t o m struntat i de officiella licenserna och tryckt sina egna licenser som de sålde till hugade spekulanter!

Risk för livet

Så David var fullt på det klara med riskerna när han åtog sig att rensa upp i avdelningen. Han fruktade ofta för sitt liv. Han visste att de han hade att göra med inte skulle dra sig för att slå tillbaka hänsynslöst.

Först tog han kontakt med statssekreteraren och begärde att vissa tjänstemän skulle förflyttas för att han skulle ha fria händer att gå vi-

dare. Denne vågade först inte röra vid frågan. Men David gav sig inte och med pressens vakande ögon på sig vidtog statssekreteraren de nödvändiga åtgärderna.

Sen satte David igång i det dagliga arbetet på avdelningen. En tjänsteman blev tagen på bar gärning, när han sålde en licens och stoppade pengarna i egen ficka. David tog kontakt med åklagarmyndigheten och bad att tjänstemannen skulle få ett hårt straff för att man skulle statuera ett exempel för de övriga anställda. Åklagaren vägrade först och hänvisade till att tjänstemannen var alltför inflytelserik, och därför ville åklagaren inte riskera sin egen ställning. Till slut yrkade han dock på ett strängt straff, och domstolen dömde ut sju års fängelse.

David kallade också samman sin personal och gjorde klart punkt för punkt hur han ville att avdelningen nu skulle fungera. Korrupktionen måste upphöra. Verkets uppgift var att stå allmänheten till tjänst, och om de anställda gjorde det på ett hederligt sätt lovade David att hålla dem om ryggen, om vissa element som hämnd skulle försöka komma åt dem.

Han förväntade sig också av dem att hålla honom à jour med vad som gick fel. Inte så att de inte fick begå några fel — vi är alla mänskliga — men för att misstagen skulle kunna rättas till.

Vändpunkten

Vändpunkten kom en dag när en kund erbjudit en tjänsteman 20 kr för att hans ansökan skulle få förtur. För sökandet observerades. David kallade till sig tjänstemannen, som först nekade till att han gjort något olagligt. Men David ställde honom inför fakta och bad honom tänka över saken. Efter en stund kom han tillbaka och medgav att han blivit mutad.

Hela personalen blev då samman kallad och samtidigt den kund som erbjudit mutorna. Inför alla blev de båda inblandade tillfrågade vad som hade skett. Båda — också kunden — tog på sig skulden! De gick också med på att be om förlåtelse för det.

David lovade att inte blanda in polisen. Och påminde dem om att de kommit överens om att inte låta någon få förtur, såvida inte de ansvariga var eniga om att det fanns en objektiv anledning till särbehandling.

Från den dagen började ett nytt samarbete växa fram på avdelningen. Korrupktionen upphörde. Personalen visste att de kunde komma till sin chef med frågor och fel utan att riskera efterräkningar.

För att förebygga fiffel lät David mikrofilma alla inkomna ansökningar och sen lagra uppgifterna i departementets dator. En kommitté övervakar nu att allt går rätt till.

David väntar nu på ett annat uppdrag. En efterträdare till honom har redan utsetts. Han vägrade först att åta sig uppgiften av rädsla för att råka i onåd hos inflytelserika personer. Men David har hjälpt honom så gott han kunnat, vädjat till honom att fullfölja den politik avdelningen nu gått in för och göra det "för landets skull, även om du inte tror på någon Gud."

Bakom saneringen

David själv har en tro. Han ser på hela det senaste året som ett oavbrutet under. På frågan hur han kunde genomföra saneringen säger han att det hela växte fram ur erfarenheter han gjorde på världskonferensen för moralisk upprustning i Caux, några månader innan han tilldelades sitt nya jobb.

— Jag vet inte hur jag fick mod till det. Men jag kände mig fullkomligt lugn, fast jag i början helst ville isolera mig och var rädd för att ta mig till och från arbetet. Nånting kunde ju hända.

— Det här året har förändrat mitt liv totalt. Jag har sett att det verkligen håller att leva på tro. Jag ville pröva om Guds ledning, som jag lärt mig om i Caux, fungerade. Jag ville se hur Gud handlar.

— Och om han handlade! Jag upplevde det också på ett annat sätt. Jag hör inte till dem som lätt fattar beslut. När jag fattat dem, blir jag ofta nervös och får knutar i magen. Men så har det inte varit det här året. Jag har fått en frihet att fatta de beslut som jag kände mig ledd till och sen inte tänka på dem mer.

Jag frågar hans fru Miriam, som suttit och lyssnat på sin mans berättelse, om hon inte känt sig orolig för honom många gånger. Det medger hon men tillägger eftertänksamt: "Men vi tyckte också att det var rätt det han gjorde."

Hald

Från förfall till framgång

Asiatisk journalist blev jordbrukspionjär

Har den inre rösten något praktiskt värde?

Kan ärlighet fungera på en farm?

Vad gör ett kooperativ framgångsrikt?

Här berättar Vijhitha Yapa från Sri Lanka om sina erfarenheter då han ställdes inför uppgiften att återupp-
rätta sin familjs förfallna lantegendom.

□ Jag kände knappast igen henne. Hon hade blivit mager, hennes ansikte var fårat, hennes hår hade grånat. Det var flera år sedan jag sist såg min mor.

Efter att ha arbetat utomlands med Moralisk upprustning under tio år återvände jag till Sri Lanka i oktober 1975. Den vidsträckta trädgården där vi lekt som barn var ett enda snärje av ogräs. Huset hade inte målats på 13 år. Taket läckte.

Våra ägor hade reducerats till 22 ha på grund av regeringens markövertag och försäljning för att betala fordringsägare. Resterande mark var högt in-tecknad. Två bröder var arbetslösa och en äldre syster ännu ogift. Min far hade rest sin väg i förtvivlan och vis-tades nu på en plats 32 mil borta.

Ideér på prov

Jag gav min familj många goda råd. Men vändpunkten kom när min äldre bror sa: "Du talar så mycket om moralisk upprustning. Hur vore det om du satte dina ideér på prov här ute?" Han var kommunist. Erfarenheter i Storbritannien, där han fått sin utbildning, hade gjort honom bitter.

Hans utmaning bet sig fast i mig. När jag följande dag satt och lyssnade för att få ledning av min inre röst kom tanken: "Äta dig driften av egendomen på två år!"

"Men jag vet ju ingenting om jordbruk. Jag är journalist. Jag vet inget om te eller ris."

Ju mer jag resonerade emot desto klarare insåg jag att det var av den gudomliga viljan — jag skulle få reda på hur jag skulle göra. Jag sa till mina bröder: "Jag ska ta mig an egendomen på två år. Men vid slutet av den perioden måste ni ta över." De samtyckte.

Min första tanke var att kalla samman arbetarna — 40 stycken. Det var den första sammankomsten av det slaget de någonsin haft. Jag sa till dem:

"Jag har inga pengar, inga dolda resurser, äger ingen mark. Jag har gett mitt liv till att skapa ett nytt samhälle, att omskapa världen. Som heltidsarbetare för Moralisk upprustning får jag ingen lön. Jag lever under ledning av den inre rösten och tror att den här farmen kan sättas på fötter igen. Jag vet ingenting om jordbruk, men jag är beredd att lära av er. Jag föreslår att vi är tysta en stund och ser vilka tankar vi får."

Tyst eftertanke

Efter några ögonblicks tystnad talade arbetarna. De hade inte fått ut sin fulla lön på tre månader, deras boplatser var i bedrövligt skick. De skulle ha gett sig i väg för länge sedan om det inte varit så svårt att få arbete när en miljon gick arbetslösa.

Men vi bestämde oss tillsammans för att göra vad vi kunde. Vi skulle inte använda ogräsmedel — manuellt arbete innebar arbete för tomma händer.

Hjärtat sjönk i bröstet då jag besiktigade egendomen. 2,5 m högt ogräs täckte tebuskarna. Plockarna ville inte gå bland dem av fruktan för ormar och giftiga insekter. Många buskar hade dött, förkvävda av det täta ogräset.

Jag undrade om jag tagit mig vatten över huvudet. Men ett inre tvång drev mig framåt.

Vi betraktade varandra inte som arbetare och arbetsgivare. Vi arbetade tillsammans, delade samma föda, drack samma te. Ilskna myror stack oss. Men varken blodiglar eller den grymma tropiska solen fick oss att ge upp.

En ny farhåga grep mig. "Var ska jag få pengar till att betala arbetarna?" Den inre rösten lugnade mig — för ett ögonblick. "Oroa dig inte. Du kommer att få pengar." "Men hur?" frågade jag. "Sälj all din yrkesutrustning!" "Va!" ropade jag. "Det är hela min trygghet." "Det är inte meningen att du ska ha någon säkerhet", sa den inre rösten.

Motvilligt sålde jag min skrivmaskin. Även radion gick, kassettbandspelaren, kameran. Senare sålde jag av mina kläder. Efter detta erbjöd sig släktingar att ge lån på generösa villkor, och i banken fick vi låna 132000 kr utan säkerhet därför att bankdirektören imponerats av min beslutsamhet.

Undan för undan ljusnade vårt läge. Efter tre månader hade produktionen ökat 300 proc. (Te skördas var femte månad året runt.)

Trots att vårt bostadshus var i trängande behov av reparation beslöt jag att inte göra något åt det förrän arbetarna fått goda hem. Vi arbetade alla på att bygga dem. När deras hus var färdiga beslöt Tamil-arbetarna, som var hinduer, att hålla en buddistisk för att välsigna hemmen. Sinhala-arbetarna som var buddister ordnade en hinduisk "pooja". Jag grät av glädje.

Ett av Sri Lankas mest svårösta problem är förhållandet mellan majoriteten av Sinhala-buddister och Tamil-hinduerna, som är i minoritet. Arbetarna på vår gård var jämnt fördelade mellan de två.

När längre fram lokala upplopp bröt ut i Sri Lanka beskyddade Sinhala-arbetarna Tamil-arbetarna på vår egendom medan på granngårdarna hem plundrades och människor jagades bort.

Ut ur ond cirkel

Jag var allvarligt oroad av hur ofta våra arbetare besökte sjukhuset. En undersökning klaggjorde problemet. Arbetarna fick den av regeringen fastställda dagslönen (50 p). Den utbetalades vid månadens slut. Då de fick ont om kontanter måste de ha kredit i byns affärer, som tog upp till 30 proc. mer för varor på kredit. Undernäring var påtaglig bland barnen.

När arbetarna fått sin lön gick antingen till en spelhåla för att försöka bättra på sin ekonomi eller också betalade de av sina skulder med de tunga pålagorna, och så började cirkeln igen.

Jag samlade arbetarna och undrade vad vi skulle kunna göra åt saken. Efter den vanliga stunden av stillhet sa Krishna med ögonen strålade av iver att hjälpa till: "Kan vi inte börja ett kooperativ?" Och så föddes vår gårdsaffär. Där kunde arbetarna få sina varor upp till 25 proc. billigare än i byns affärer eftersom vi inte hade några mellanhänder.

Arbetarnas och barnens hälsa förbättrades och besök vid sjukhuset är nu sällsynta.

Jag gjorde många misstag. Ett gällde statligt understöd på 7000 kr per ha för plantering av högvakastande tebuskar. Två tunnland hade röjts av. Eftersom regeringen behövde tre månader för att sända sin inspektör vågade jag mig på att skriva och säga att området var färdigplanterat. Oturligt nog blev monsunen en besvikelse. Några få skurar innebar att jag kunde plantera 1,5 ha, men 0,5 ha blev över — och inspektorn hade meddelat att han skulle komma nästa vecka! Sedan teplantorna satts i jorden täcker man dem med ormbunkar för att skydda dem mot solen. "Varför inte i stället jordslå de späda plantorna tillsammans och täcka över dem med ormbunkar? Inspektorn kan inte undersöka 3000 plantor." Med mycket litet ontanter och inte villig att fördärva de plantor som grodde i vår plantskola bad jag arbetarna att komma mangrant på måndag.

Obehaglig tanke

Morgonen därpå, en fredag, talade den inre rösten högt och klart: "Är detta din absoluta ärlighet?" Men vad skulle jag göra? Jag låtsades inte om den inre rösten. Under de närmaste tre dagarna kvarstod frågan. Försök att få den inre röstens ledning i andra frågor var förgäves.

Till sist sa jag: "OK, jag ger upp min onda plan." Då kom den obehagliga tanken: "Be dina arbetare om ursäkt!" — "De vet ju inget om min plan", invände jag. — "Genom att be dem komma måndag morgon har du redan gjort dem till medbrottslingar. Bara tanken är synd." Det var det svåaste jag kunde göra, men arbetarna respekterade mig för det.

När inspektorn kom tänkte jag på det ställe i bibeln där det talas om att blinda fick sin syn, och undrade om underverk skulle hända så att den seende man skulle göras blind. Men jag stegade rakt på det oplanterade området och frågade: "Vad betyder det här, herr Yapa?" Jag berättade hela historien för honom. Först var han tyst, sedan sa han: "Var snäll och meddela mig när arbetet är avslutat." Ingen tidsgräns sattes.

Veckan därefter kom regnet. Jag kunde fullborda planteringen och meddela honom per brev. Två veckor senare kom checken. Han hade litat på mina ord och kom inte för att kontrollera.

Sedan jag övertog ansvaret för farmen har teskörden ökat med 700 proc. Vår risavkastning har ökat från en säck till 21 säckar sedan vi börjat använda högvakastande sorter och ve-

Bly i luften

Forts. från sid. 2

per liter. Mot detta har sagts att det skulle bli oerhört kostnadskrävande att genomföra.

Men vid beräkningar har det visat sig att det skulle bli en merkostnad på ungefär 35 kr per år för normalbilisten, alltså ungefär 3 kr i månaden. I Västtyskland tillämpar man redan den här gränsen, och där höjdes inte bensinpriserna när man sänkte blyhalten.

Blyet överförs till spädbarnen inte bara genom luften utan också genom modersmjölken, och de små barnen tar upp blyet mer effektivt. Koncentrationen blir ju också så mycket större genom att barnet väger såpass mycket mindre.

När den här frågan kommer upp i riksdagen, kommer det kanske inte att bli någon större oenighet i själva sakfrågan, och oljebolagen kommer att tvingas att sänka blyhalten. Men jag skulle vilja sätta frågetecknet för att det måste dra ut på tiden.

1 januari 1980 föreslås som gräns för de nya bestämmelserna. Borde det inte bli en prioritet för oljebolagen att försöka klara det senast då?

Ett oljebolag har ju redan på frivillig väg gått före och på kort tid genomfört att sänka blyhalten i lågoktanig bensin. Det bevisar ju att det går att genomföra med lite god vilja, och som konsument med den sortens bil, kan man ju konsekvent köpa den bensinen.

Det borde ju vara så att konkurrensen låg i omsorgen om barn och den miljö vi tvingas att leva i och utsätter andra för, och inte bara i örena i plånboken oavsett vilka konsekvenser det får.

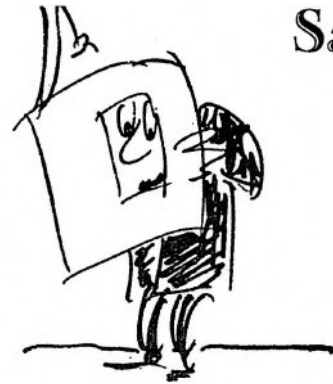
Ann-Kristin Särnbrink

tekniska metoder. En av mina bröder har redan börjat ta sin del av ansvaret.

Nu har mina bröder arbete, min syster är gift, min far har återvänt hem, min mor är vid god hälsa. Och jag har funnit en hustru som vill arbeta tillsammans med mig för att skapa ett nytt samhälle byggt på absoluta moraliska normer. Arbetarna har hem och vårt hus är reparerat.

Nästa steg är en 1000-procentig ökning av produktionen och en plan att driva företaget på kooperativ basis.

Vi har börjat med ett system där 2,5 ha tilldelas varje familj. De betalas enligt en glidande skala alltefter den

Saxat

— Det här avgörandet, som vuxit fram under ett antal månader, har varit både svårt och smärtsamt, hade han sagt en stund tidigare. Nu var det oåterkalleligt.

Kanske var det vi bevittnat något av det märkligaste som hänt inom svensk inrikespolitik på det mänskliga planet. Ett frivilligt uppbrott när motivationen kommit bort. Ett sökande efter en ny livskvalitet, en ny verklighet, ett absolut inre krav att finna en annan väg till självförverkligande. Starkare än "hungern", den utstakade karriären, den yttre framgången, om man så vill "makten".

Nej, det låg säkert ingen smart politisk taktik bakom Per Ahlmarks beslut, heller ingen kapitulation inför kända svårigheter. Varken LO, TCO, SAF, kärnkraftsfrågan, slitningar inom regeringskoalitionen eller annat på den nivån.

Däremot var det en manifestation av personlig integritet, politisk och moralisk plikt känsla och kanske av en ny attityd. Möjligen får vi så småningom uppleva flera sådana här fall. Beslutsfattare, kvinnor och män, som plötsligt känner att de inte är hundra procentigt engagerade längre och då träder åt sidan.

*(Michael Jägerblom
i Vecko-Journalen)*

mängd te de levererar. De ska frilägga marken, plocka teet och sprida gödningsämne. Sedan köper vi tebladen. Det har blivit en stor framgång och vi har planer på att föra den vidare till andra områden.

Om vi har tillräcklig omsorg, delar med oss tillräckligt och gör vad den inre rösten säger till oss, kan vi skapa ett samhälle där tomma händer finner arbete, tomma munnar får mat och tomma hjärtan fylls av en idé som verkligen tillfredsställer. Jag har sett det med mina egna ögon, känt det med mitt eget hjärta, arbetat med det med mina egna händer — och det är en påtaglig verklighet.

Tysk ungdom

Fr. s. 1

de det eller det som barn eller hade det svårt.”

Avsaknaden av absoluta etiska normer tar bort ansvaret för det förgångna och framtiden. Psykologin hjälper oss att förstå andra. Men den får inte ta bort mitt eget ansvar för framtiden, vad än andra har gjort mig, som har varit rätt eller fel.

En matematikstuderande sade nyligen till mig att han valt sin kurs för att han skulle lära sig något, men att han nu inte längre kunde tänka sig att använda resten av sitt liv till att göra beräkningar. Vad skulle jag råda honom till?

Den viktigaste frågan bakom alla sådana frågor, som kommer upp vid nästan varje samtal, är den grundläggande frågan i livet — Vad lever jag för?

Jag kan knappt föreställa mig, hur jag skulle kunna klara mig utan det, som jag har lärt mig i mitt arbete för moralisk upprustning. Framförallt detta att ha en stilla stund, där Gud ger säkerhet och ledning.

I nästan varje konversation om verkliga problem, kommer det en punkt, när allting har sagts. Alla argument är framlagda. Då blir man frestad att ge råd. Det är sällan riktigt. Det är inte bara att man själv tar på sig mer än man skulle, men det resulterar bara i att de kommer tillbaka tre dagar senare för att få nya råd.

Därför föreslår jag ofta att vi skall vara stilla tillsammans en stund, när vi pratat färdigt. Detta har visat sig värdefullt. Mina mänskliga råd kan man alltid diskutera. Men man kan alltid arbeta vidare segerrikt efter de tankar, som man blev säker på under den stillheten, även om man arbetar under opposition och svårigheter.

Några säger, när de har arbetat i våra grupper ett tag, att de skulle vilja bli kristna och medarbetare. Då frågar jag ibland. — Vet du vad det innebär? Om du vill bli en beslutsam kristen så betyder det att du inte mer har några egna planer, för din semester eller dina studier eller äktenskap eller yrke. Är du redo att släppa allting och bli helt tillgänglig för vad Gud planerar för dig? — Vilken lättnad det är, när någon kämpar sig igenom till ett sådant grundläggande beslut.

Mitt arbete karaktäriseras av en kamp på två fronter. Den ena kampen är för de fromma, som när de tänker på en värld som de tror är förlorad, bara tänker på att rädda några få människor. Då säger jag med kraft i min övertygelse att Gud bryr sig om den här världen och att vi en dag kommer att bli tillfrågade vad vi har gjort för de minsta i den här världen och också för dem i tredje världen, som har det dåligt och till och med svälter.

Den andra kampen är för dem, som tyngs av världens problem och som arbetar politiskt. De hotas av att förlora sin andliga grund och att börja arbeta med samma metoder som sina motståndare, med konfrontation och våld.

Här måste man kämpa man och kvinna för kvinna att komma i kontakt med den levande Gudens inspiration och finner en intellektuell och andlig bas för sina politiska aktiviteter.

Vi arbetar hårt i universiteten att finna och praktisera en tredje väg, som gör de fromma ansvariga och får de politiskt aktiva i kontakt med Gud.

På frågan vad hans resor till Afrika

ACEROLA^{PLUS} NATURLIGT* C-VITAMIN!

* Acerola Plus är mycket goda C-vitamintabletter i tuggform. De framställs av extrakt från acerola körsbär (som är mer än 20 ggr rikare på C-vitamin än apelsiner), nypon, svarta vinbär och grön paprika.

En tablett innehåller 100 mg C-vitamin och säljs i burkar om 50, 100 och 250 st.

Finns även i styrka om 300 och 500 mg C-vitamin per tablett, samt i sötat pulver 1000 mg C-vitamin per msk. och i osötat pulver 2000 mg C-vitamin per tesked.

Säljs i hälsokostaffärer.

GRATIS Skicka kupongen till oss och vi ger dig ett par Acerola Plus och dina portoutlägg tillbaka. Vi vågar påstå att Acerola Plus är den godaste C-vitamintablett du smakat. Naturprodukter AB, Box 94, 701 02 Örebro.

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Postadress _____

och Asien hade betytt för honom, svarade Michael. — För mig var de avgörande. När man en gång har sett slummen i Bombay eller Soweto, kan man inte fortsätta att leva som man har gjort förut. Man känner att allt som inte motsvarar de behoven är för litet.

Även de studenter, som tycker sig lida under tentamenstryck och en fientlig utbildningsminister, får perspektiv på livet, när de inser fattigdomen i den tredje världen.

När jag var i Rhodesia, upplevde jag en sorts väg till Damaskus, korsfästelsen av min stora felaktiga ambition. I skolan hade jag hållit mitt sista anförande i slutexamen på latin. Jag ville senare uppnå någonting stort vid rsitetet och också för Guds rike.

Och där var jag nu mitt i Afrika med alla dess behov, full av mig själv, men värdelös för Guds plan. Under en gudstjänst såg jag som i en film hela mitt liv rullas upp framför mitt ure öga. Och nu var det helt klart. Jag ville inte längre vara något särskilt, om Gud bara kunde använda mig för sitt rike, hur liten och obetydlig uppgiften än skulle vara.

Jag bad för detta tillsammans med en vän. Från den stunden fick jag en sorts frid inombords. Och senare fick

jag kallelsen att arbeta med studentarbetet.

Vad tror Michael är den viktigaste uppgiften i den nuvarande situationen i Tyskland?

På det svarar han. — Två saker är avgörande, att se det förgångna klart i ögonen och ta ansvar för de brinnande problemen idag, speciellt för den tredje världen.

Det första gäller främst den äldre generationen, det andra främst den yngre generationen. Men båda hör samman. Att se det förflutna i ögonen utan att vara redo att ta ansvar för framtiden är masochism. Världsansvar utan ånger är arrogans.

Vår väg måste leda från ånger och förlåtelse till en ny kallelse och ett nytt ansvar. För det behöver vårt samhälle helt nya värderingar.

Materialism i varje form har lett till terroristernas materialism. Lidandet som det har resulterat i borde leda oss till Guds målsättningar, värden och normer. Det är vår möjlighet idag.

Men jag vet från mig själv, och jag anar från många tyskar, att vi fortfarande är omogna när det gäller de här frågorna och saknar besinning. Vi är i stort behov av att mogna för att kunna ta oss an framtiden och de uppgifter, som vi behöver utföra.

Konrad von Orelli

"Historisk film — en film som aldrig dör"

FRIHET

Afrikas självständighetskamp skildrad av 10.000 afrikaner

Färg. Sv. text. 100 min. 115:—

ORKANEN

Konfrontationen mellan vit minoritet och svart majoritet i en spännande färgfilm om dagens Afrika

Sv. text. 80 min. 95:—

Filmerna uthyrs av

Idé & Kultur

Tel. 08/10 34 56

Sveavägen 34, 111 34 Stockholm

Båt
PONTUS

BÅTPLANER?

Rådfråga

Båt-PONTUS

Göteborgs

Frihamn

Tel. 031-510704

Svensken och den tredje världen

Utgivarkorsband

□ Gör det verkligen någon skillnad för u-länderna att vi i Norge och Sverige ger en procent av nationalprodukten i u-hjälp? Vi är ju både i Norge och Sverige mycket stolta över det. Detta är bra, men det behövs något mer om hjälpen skall bli effektiv, sade den norske journalisten Jens Wilhelmsen vid en temakväll i Karlstad om "Svensken och den tredje världen". Wilhelmsen har i många år verkat i många u-länder, både i Asien och Afrika. Några av hans synpunkter återges här:

En sak som slagit mig i dessa länder, så olika som Indien och Zaire, är vilken avgörande betydelse ledarna har. Därför att det finns så många som inte vet, som är analfabeter, får de som vet en mycket stor makt på gott och ont. Hur använder de sig av makten? Till att skaffa sig själva, sitt parti eller sin stam största möjliga fördelar? Eller till att tjäna folket? Oberoende av hur mycket hjälp vi ger kan det aldrig ersätta behovet av osjälviska och okorrumpierade ledare i mottagarlandet. Annars kommer inte hjälpen fram.

Kan vi vara med om att främja en sådan livsform? Eller ger vi oss då in på kulturimperialismens väg genom att trycka på u-länderna synsätt och värderingar som inte är deras egna? Det skall vi inte göra. Men det är ett faktum som vi inte skall glömma: attityder är smittsamma. Vilken slags attityder sprider vi? Jag såg i Zaire 1961—62 efter självständigheten att våra respektabla västerländska firmor bjöd över varandra i mutor för att komma åt de begärliga råvarorna. Tänk på vad slags ledarskap som främjas i detta afrikanska land av ett sådant handlande.

Vilken är vår attityd till utbildning? Många av ledarna i Afrika och Asien har fått sin utbildning i Västeuropa eller Amerika. Utbildning är något man använder antingen för att klättra till toppen eller för att tjäna sitt folk.

En annan utmaning är hur vi reagerar på den nya internationella arbetsfördelning som tvingar sig på oss. Inte bara i Norden är textilindustrin i kris. Ordföranden för textilarbetarna i Västtyskland säger att där har 40.000 arbetare förlorat sina jobb på grund av billiga importerade textilvaror från utvecklingsländerna. U-hjälp är inte populärt.

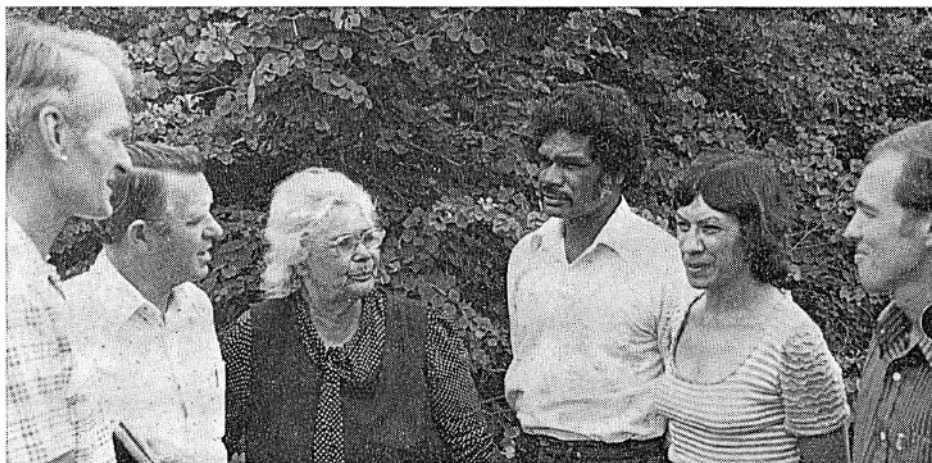
De som mister sina arbetsplatser i våra länder måste få goda omskolningsmöjligheter och alternativ sysselsättning. Det är en avgörande politisk uppgift att säkra detta om viljan till att hjälpa skall hålla sig levande.

Det värsta med arbetslösheten är känslan av att man inte behövs. Vi behöver tänka mer på att konkretisera de icke-materiella uppgifterna i samhället och hur alla kan ha en del i att lösa dem. En vän till mig, en student från Tjeckoslovakien, sa om länderna

i väst, där han nu studerar: "Ni har inte tid för varandra fastän ni hela tiden får mer fritid."

Vårt samhälle behöver människor som har tid för sina medmänniskor. Alla, inte minst de arbetslösa, skulle kunna vara fullt engagerade i en slags moralisk upprustning för att skapa värme och solidaritet människor emellan. En speciell tyngdpunkt bör ligga på förståelsen mellan generationerna, för det är ofta det första vi förlorar när vi inte har tid att prata med varandra. Genom att ge den slags hjälp får vi vårt människovärde bekräftat och vi upplever att vi behövs. I det att vår medmänniska blir levande för oss här hemma, styrks också vår solidaritet med medmänniskan i andra länder.

Urinnevånare kommer till tals

□ Minoritetsfolkens framtid har aktualiserats vid flera konferenser. Det skedde också nyligen vid en konferens i Brisbane, Australien. Bland de 350 deltagarna från 24 länder var bl.a. urinnevånare och vita från Australien och folk från Samoaöarna, Japan, Nya Kaledonien, Fiji och Nya Guinea. Två svenskor var också där, Anette Hellekant, Göteborg, och Ingrid Rengfelt, Stockholm. Den senare skriver att hon hört ledare för urbefolkningen och vita tala ut och sedan börja tänka till-

sammans för hela Australien. En liknande försoning ägde rum mellan fransmän och urbefolkningen på Nya Kaledonien.

På bilden fr.v. T. H. Ramsay, direktör vid Broken Hill gruvbolag, Jim Beggs ordförande för hamnarbetarna i Melbourne, Margret Tucker, ledande kvinna från urbefolkningen, Reg Blow, en av cheferna för ett av urbefolkningens kooperativ i delstaten Victoria och hans fru samt Ron Lawler, Brisbane.

ny
värld

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 11 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 35:—, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 30:—, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 2: 50 eller mk 2:—. Ansvarig utgivare: Lennart Sjögren. I redaktionen: Nils Gösta Ekman, Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Finn Harald Wetterfors, Gunnar Wieselgren. ISSN 0347-2272